

Välkommen till Västergården på Hjälmo

Den här gården är skärgårdsjordbrukets hjärta och centrum. Det är härifrån allt utgår, här bor djuren på vintern, här finns bostadshuset och det är här som stall, ladugårdar och alla maskiner finns.

Det är familjen Per och Lill Schierman som arbetar med att driva skärgårdsjordbruket på Västergården. Lill och Per arrenderar (hyr) gården av Skärgårdsstiftelsen. Förutom att ta hand om gården, jordbruket och djuren arbetar de också som naturvårdare åt Skärgårdsstiftelsen. Att vara naturvårdare innebär att ta hand om och röja i naturreservatets skog på Hjälmo. De sköter om naturreservatet genom att t.ex. hålla rent, ta hand om besökare, såga träd och sköta om byggnader.

Alla åkrar på Hjälmo används till att odla foder på. Gården är ansluten till KRAV och jordbruket är därför helt ekologiskt. Det betyder bland annat att all odling sker utan konstgödsel eller kemikalier. På gården finns det får, kor och hästar, men här finns också några höns, hundar och katter.

På Hjälmo har det funnits jordbruk sedan 1500-talet. Markerna på Hjälmo har alltid brukats av människan, såväl skogen som den öppna marken. Det har skapat det kulturlandskap som idag bevaras genom skötsel av människor och djur.

1967 köptes Västergården av Skärgårdsstiftelsen, i texter från denna tid kan man läsa att gården är centrum för skötsel av reservatet. I det naturreservatet som hör till Hjälmo ingår åtta andra öar: Huvudholmarna, Träskö-Storö, Norrgårdsön, Gränö, Hästnacken, Lisslö, Västerholme och Hjälmo. Alla dessa öar betas och brukas av Västergården.

Lill och Per Schierman driver skärgårdsjordbruket på Västergården.

Skogen

Skogen i Hjälmo-Lådna naturreservat är ovanligt rik på biologiskt kulturarv (spår efter människans bruk av naturen).

När man letar efter kulturspår är det bra att veta hur skogen användes förr

Från skogen fick bonden ved och virke till stängsel, hus, båtar och redskap. Man högg ved och sålde i städerna. Man skar löv (hamlade) från björk och ask till extra vinterfoder åt djuren. Allt detta skapade en slags skog vi kan kalla bondeskog. Skogen blev med tiden uthuggen och gles. Det som idag är skog var nämligen Hjälmos viktigaste betesmarker till mitten av 1900-talet. Luckor i skogen gav en örtrik flora där djuren kunde beta. I skärgården har skogsbetet fortsatt längre än på många andra håll. Dessutom har öarna ofta undgått det moderna skogsbrukets kalhyggen. För att bevara den gamla bondeskogen med dess växt- och djurarter, behöver skogen skötas på ett sätt, där det som skapats av hundratals års brukande, bevaras.

Idag

Skogen huggs på ett sätt som liknar det man gjorde förr i tiden. Plockhuggning sker och luckor skapas. Detta gör Lill och Per som naturvårdare. Målet är en skog med träd i olika åldrar och en del öppna luckor. Djuren betar skogarna nu liksom förr, och därmed bevaras skogens öppenhet och mångfald.

Kännetecknen för betad skärgårdsskog

Träd i olika åldrar, öppna luckor, berghällar, stigar, mossor, döda träd, stenar, djur, fåglar, djurbajs.

Därför behövs denna form av skog

Den behövs för att bevara de växter och djur som trivs i denna miljö. Den bevarar den biologiska mångfalden. Den här typen av skog är ett kulturarv och förr såg många skogar ut så här i Sverige.

Per rensar ut träd i skogen för att skapa öppna ytor, det är ett sätt att bevara skogen så som den såg ut förr.

Åkern

På åkermark odlas foder till både djur och människor. På Hjälmo odlas enbart foder till djuren i form av hö och ensilage.

På Hjälmos åkrar odlas vall, det är gräs och olika blommor. Varje höst plöjs en av Hjälmos åkrar upp, för att plöja (vända) ner dyngan. På våren är det dags att så i en ny vall. Det kräver förarbete. Först ska åkern harvas, för att jämna till och slå sönder jorden. Sten ska plockas bort från åkern och därefter sås fröna. När fröna hamnat i jorden vältas åkern för att täcka över fröna och trycka ner dem i marken.

På Hjälmo liknar åkern mer en äng eftersom det växer flera olika sorters gräs. Här växer både blommor, örter och gräs. På Gränö, ön mitt emot Hjälmo, finns det riktiga ängar, med gammal ängsflora kvar. Ängsfloran är oerhört viktig för fjärilar, bin och många andra insekter.

Det är viktigt att inte kasta skräp på åkrar eftersom djuren kan få i sig det. Det är också viktigt att inte gå på en åker eftersom du då trampar ner djurens mat.

På Hjälmo slår man åkern och tar hö och ensilage, det sker under juni och juli. På Gränö slår man senare, först i augusti. Det är för att blommorna ska få fröa av sig ordentligt.

På sommaren samlar Per och Lill samlar in hö från åkern. Höet används som foder till djuren under den kalla och mörka vintern.

Hagen

Hjälmö's djur, får och kor åker ut till öarna i naturreservatet för att beta. På dessa öar är de privata tomterna inhägnade och djuren strövar fritt över ängar och i skogar.

De betar på stränder, i skogar och på öppna marker. De håller skogarna öppna, de betar främst gräs och blommor men även en del sly. Genom att de trampar runt, sprider frön med sitt bajs och med sin päls och betar med sina mular så sköter de om markerna och bevarar den biologiska mångfalden.

Djuren dricker vatten från havet och de strövar fritt över stora områden. Djuren ses till på öarna dagligen och när en ö är färdigbetad så flyttas de med båten till nästa ö.

I hagen trivs växter och insekter som är beroende av att markerna hålls öppna och betade. Markerna blir även mer tillgängliga för besökare, genom att de blir mer öppna och promenadvänliga.

Därför behövs betesöarna

För att djuren ska få mat sommartid, för att bevara denna form av landskap och den biologiska mångfalden. För att de som besöker reservatet ska kunna ströva över öarna och få uppleva detta.

Om inte hagen fanns

Då skulle inte djuren ha någonstans att vara på sommaren. Buskar, träd och snårskog skulle sprida sig och den öppna marken skulle försvinna. Många blommor och småkryp skulle då också försvinna och den biologiska mångfalden minska.

Korna på Hjälmo älskar att åka ut till öarna under sommaren. De dricker vatten från havet och betar fritt på bland buskar och träd.

Mina observationer på Hjälmo

De här miljöerna har jag observerat:

.....
.....
.....

I (skriv en miljö du har observerat lite extra här) **observerade jag dessa växter och insekter:**

.....
.....
.....

De här maskinerna har jag sett:

.....
.....
.....

Maskinerna är bra på att:

.....
.....
.....

Det här gör bonden:

.....
.....

Bonden är bra på att:

.....
.....

Bonden behöver det här för att klara av sitt jobb:

.....
.....

De här djuren har jag sett:

.....
.....

Djuren behöver:

.....
.....

Det här är djuren bra på:

.....
.....

På gården har jag sett:

.....
.....
.....

Gården är bra för att:

.....
.....
.....

Biologisk mångfald betyder:

.....
.....
.....

Biologisk mångfald är bra för att:

.....
.....
.....